

του άρθρου 2, παράγραφος 4, του παραρτήματος VII επιτρέπουν να συναχθεί ότι ο κοινοτικός νομοθέτης δεν είχε πρόθεση να αποκλείσει από το πεδίο εφαρμογής της διατάξεως αυτής το τέκνο που δεν πληροί χορηγήσεως του επιδόματος συντηρουμένου τέκνου, όπως αυτές καθορίζονται στις παραγράφους 3 και 5, αποκλειστικώς και μόνο λόγω της ιδιότητάς του ως νομίμου, φυσικού ή θετού τέκνου του υπαλλήλου ή του/της συζύγου του.

Αντίθετη ερμηνεία θα αντέκειτο προς την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως που απαγορεύει τις διακρίσεις με αποκλειστικό κριτήριο την ιδιότητα κάποιου προσώπου, η δε απαγόρευση αυτή καθίσταται τούτου μάλλον ασυγχώρητη καθόσον ο οικογενειακός δεσμός που συνδέει τον υπάλληλο με το τέκνο του είναι ισχυρότερος από εκείνον που τον συνδέει με άλλα πρόσωπα υπέρ των οποίων μπορεί να εκδοθεί απόφαση εξομοιώσεως.

2. Οι γενικές εκτελεστικές διατάξεις που θεσπίστηκαν στο πλαίσιο του άρθρου 110, πρώτο εδάφιο, του Κανονισμού μπορούν να καθορίζουν κριτήρια ικανά να καθοδηγούν τη διοίκηση κατά την ενάσκηση της διακριτικής εξουσίας της ή να διευκρινίζουν το περιεχόμενο ασαφών διατάξεων του Κανονισμού. Εντούτοις, δεν μπορούν, διευκρινίζοντας σαφή όρο του Κανονισμού, να περιορίζουν το πεδίο εφαρμογής του.

Η απόφαση του Συμβουλίου, της 15ης Μαρτίου 1976, περί των γενικών εκτελεστικών διατάξεων του άρθρου 2, παράγραφος 4, του παραρτήματος VII του Κανονισμού Υπηρεσιακής Καταστάσεως των Υπαλλήλων, πάσχει παρανομία στον βαθμό που αποκλείει από το πεδίο εφαρμογής της ανωτέρω διατάξεως όλα τα πρόσωπα που βρίσκονται μεταξύ των επιβληθέντων ορίων ηλικίας, στεράντας έτσι από τη διοίκηση τη δυνατότητα να ασκεί την εξουσία της εκτιμήσεως σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση.

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (τρίτο τμήμα)
της 14ης Δεκεμβρίου 1990 *

Στην υπόθεση T-75/89,

Anita Brems, υπάλληλος του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, κάτοικος Relegem (Βέλγιο), εκπροσωπούμενη από τον Jean-Noël Louis, δικηγόρο Βρυξελλών, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο τα γραφεία της fiduciaire Myson SARL, 1, rue Glesener,

προσφεύγουσα,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

κατά

Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενου από τον Gijs Peeters, νομικό σύμβουλο, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον J. Käser, διευθυντή της Διευθύνσεως Νομικών Υποθέσεων της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων, 100 boulevard Konrad-Adenauer, Kirchberg,

καθού,

που έχει ως αντικείμενο την ακύρωση της αποφάσεως της Γενικής Γραμματείας του Συμβουλίου περί αρνήσεως εξομοιώσεως του Alessandro Tardioli, υιού της προσφεύγουσας, προς συντηρούμενο τέκνο,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (τρίτο τμήμα),

συγκείμενο από τους Χρ. Γεραρή, Πρόεδρο, B. Vesterdorf και K. Lenaerts, δικαστές, γραμματέας: B. Pastor, υπάλληλος διοικήσεως

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της προφορικής διαδικασίας της 27ης Νοεμβρίου 1990,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Πραγματικά περιστατικά και διαδικασία

- 1 Η προσφεύγουσα, υπάλληλος του Συμβουλίου, ελάμβανε μέχρι το 1988, δυνάμει των άρθρων 1, παράγραφος 2, περίπτωση β, και 2, παράγραφος 3, περίπτωση β, του παραρτήματος VII του Κανονισμού Υπηρεσιακής Καταστάσεως των Υπαλλήλων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (εφεξής: παράρτημα), επίδομα στέγης και επίδομα συντηρούμενου τέκνου για τον γεννηθέντα στις 17 Ιουνίου 1967 υιό της Alessandro Tardioli. Την 1η Ιουλίου 1988 διακόπηκε η καταβολή των εν λόγω επιδομάτων με το αιτιολογικό ότι ο υιός της προσφεύγουσας έπαυσε να έχει την ιδιότητα του μαθητή.

- 2 Με δύο χωριστά υπηρεσιακά σημειώματα της 27ης Οκτωβρίου 1988, η προσφεύγουσα ζήτησε την επαναχορήγηση των δύο αυτών επιδομάτων εφόσον ο υιός της, ο οποίος κατά τον χρόνο εκείνο είχε υποβάλει αίτηση ανευρέσεως εργασίας στο Rijkdienst voor Arbeidsvoorziening (οργανισμό απασχολήσεως), κατοικούσε μαζί της, εξακολουθώντας να συνεπάγεται γι' αυτή σημαντική επιβάρυνση.
- 3 Με υπηρεσιακό σημείωμα της 29ης Νοεμβρίου 1988, η διοίκηση της Γενικής Γραμματείας του Συμβουλίου πληροφόρησε την προσφεύγουσα ότι, προσκομίζοντας βεβαίωση σχετικά με τη σύνθεση της οικογενείας της, το αίτημά της για χορήγηση του επιδόματος στέγης επρόκειτο να ικανοποιηθεί.
- 4 Αντίθετα, η διοίκηση απέρριψε το αίτημα για τη χορήγηση επιδόματος συντηρουμένου τέκνου, διευκρινίζοντας ότι η εξομοίωση ενός προσώπου προς συντηρούμενο τέκνο, με ειδική απόφαση της αρμοδίας για τους διορισμούς αρχής (εφεξής: ΑΔΑ), όπως προβλέπει το άρθρο 2, παράγραφος 4, του παραρτήματος, γίνεται μόνο «για κάθε άλλο πρόσωπο εξομοιούμενο με συντηρούμενο τέκνο».
- 5 Με υπηρεσιακό σημείωμα της 6ης Δεκεμβρίου 1988, η προσφεύγουσα έλαβε υπό σημείωση την απάντηση για ικανοποίηση του αιτήματός της να της χορηγηθεί επίδομα στέγης, αμφισβήτησε όμως την απόρριψη του αιτήματός της για λήψη επιδόματος συντηρουμένου τέκνου. Ειδικότερα, η προσφεύγουσα ισχυρίστηκε ότι το τέκνον της, το οποίο υπερέβη το 18ο έτος της ηλικίας του και δεν ελάμβανε πλέον σχολική ή επαγγελματική εκπαίδευση, δεν θεωρούνταν πλέον ως συντηρούμενο τέκνο κατά το άρθρο 2, παράγραφοι 2 και 3, του παραρτήματος. Υπό τις περιστάσεις αυτές, καμιά διάταξη του κανονισμού δεν απαγόρευε, κατά την άποψη της προσφεύγουσας, την εξομοίωση του υιού της προς συντηρούμενο τέκνο, τη στιγμή κατά την οποία η συντήρησή του συνεπαγόταν γι' αυτή σημαντική επιβάρυνση. Η προσφεύγουσα προσέθεσε ότι από την 1η Νοεμβρίου 1988 ο υιός της ελάμβανε μηνιαίες αποδοχές ύψους 22 008 βελγικών φράγκων (BFR).
- 6 Με υπηρεσιακό σημείωμα της 19ης Δεκεμβρίου 1988, η διοίκηση της Γενικής Γραμματείας του Συμβουλίου πληροφόρησε την προσφεύγουσα ότι, ενόψει της μεταβολής που επήλθε στην οικονομική κατάσταση του υιού της, το επίδομα στέγης θα της καταβαλλόταν μόνο μέχρι τον Οκτώβριο 1988. Εξάλλου, σχετικά με την εξομοίωση του υιού της προσφεύγουσας προς συντηρούμενο τέκνο, η διοίκηση ενέμεινε στην προηγούμενη θέση της ότι, κατά τους κανόνες του Κανονισμού Υπηρεσιακής Καταστάσεως, δεν είναι δυνατόν υπάλληλος να ζητεί την εξομοίωση τέκνου του προς «συντηρούμενο τέκνο».

- 7 Υπό τις περιστάσεις αυτές, με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 17 Μαρτίου 1989, η προσφεύγουσα ζήτησε την ακύρωση της αποφάσεως περί απορρίψεως της αιτήσεως για εξομοίωση του υιού της Alessandro Tardioli προς συντηρούμενο τέκνο.
- 8 Με Διάταξη της 15ης Νοεμβρίου 1989, το Δικαστήριο παρέπεμψε την υπόθεση ενώπιον του Πρωτοδικείου, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 14 της αποφάσεως του Συμβουλίου, της 24ης Οκτωβρίου 1988, περί ιδρύσεως Πρωτοδικείου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.
- 9 Η προσφεύγουσα δεν κατέθεσε υπόμνημα απαντήσεως.
- 10 Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή, το Πρωτοδικείο (τρίτο τμήμα) αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία χωρίς προηγούμενη διεξαγωγή αποδείξεων.

Τα αιτήματα των διαδίκων

- 11 Η προσφεύγουσα ζητεί από το Πρωτοδικείο:

— να δεχθεί τυπικά και ουσιαστικά την προσφυγή·

— συνακόλουθα:

- α) να αναγνωρίσει το παράνομο της αποφάσεως του Συμβουλίου, της 15ης Μαρτίου 1976, περί των γενικών εκτελεστικών διατάξεων του άρθρου 2, παράγραφος 4, του παραρτήματος VII του Κανονισμού Υπηρεσιακής Καταστάσεως των Υπαλλήλων και ειδικότερα του άρθρου 3 της εν λόγω αποφάσεως·
- β) να ακυρώσει την απόφαση της ΑΔΑ, της 29ης Νοεμβρίου 1988, περί απορρίψεως του αιτήματος της προσφεύγουσας για εξομοίωση του γεννηθέντος στις 17 Ιουνίου 1967 υιού της Alessandro Tardioli προς συντηρούμενο τέκνο·
- γ) στο μέτρο που απαιτείται, να ακυρώσει την απόφαση της ΑΔΑ, της 19ης Δεκεμβρίου 1988, περί απορρίψεως της διοικητικής ενστάσεως που υπέβαλε η προσφεύγουσα στις 6 Δεκεμβρίου 1988 δυνάμει του άρθρου 90, παράγραφος 2, του κανονισμού·

— να καταδικάσει το καθού στα δικαστικά έξοδα κατ' εφαρμογή είτε του άρθρου 69, παράγραφος 2, είτε του άρθρου 69, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, του Κανονισμού Διαδικασίας, καθώς και στα αναγκαία έξοδα στα οποία υποβλήθηκε η προσφεύγουσα λόγω της δίκης, και ιδίως στα έξοδα αντικλήτου, στα έξοδα μετακινήσεως, διαμονής και αμοιβής δικηγόρου, κατ' εφαρμογή του άρθρου 73, περίπτωση β, του ανωτέρω κανονισμού.

Το Συμβούλιο ζητεί από το Πρωτοδικείο:

- να απορρίψει ως αβάσιμη την προσφυγή·
- να καταδικάσει την προσφεύγουσα στα δικαστικά έξοδα.

Επί της ουσίας

- 12 Προς στήριξη της προσφυγής της, η προσφεύγουσα επικαλείται δύο λόγους, και συγκεκριμένα, αφενός μεν, παράβαση του άρθρου 2, παράγραφος 4, του παραρτήματος, αφετέρου δε, καταστρατήγηση διαδικασίας και κατάχρηση εξουσίας εκ μέρους της διοικήσεως κατά την έκδοση της αποφάσεως του Συμβουλίου, της 15ης Μαρτίου 1976, περί θεσπίσεως των γενικών εκτελεστικών διατάξεων του άρθρου 2, παράγραφος 4, του παραρτήματος.
- 13 Πριν από την παράθεση της επιχειρηματολογίας που ανέπτυξαν οι διάδικοι, ενδεικνυται η μνεία του συνόλου των διατάξεων του Κανονισμού Υπηρεσιακής Καταστάσεως που συνιστούν το νομικό πλαίσιο της παρούσας διαφοράς.
- 14 Το άρθρο 2 του παραρτήματος ορίζει στις παραγράφους 2 έως 5 τις προϋποθέσεις από τις οποίες εξαρτάται η χορήγηση στον υπάλληλο οικογενειακού επιδόματος για κάθε συντηρούμενο τέκνο. Οι διατάξεις αυτές έχουν ως εξής:
- « 2. Ως συντηρούμενο τέκνο θεωρείται το νόμιμο, φυσικό ή θετό τέκνο του υπαλλήλου ή του/της συζύγου του, όταν συντηρείται πραγματικά από τον υπάλληλο. Το αυτό ισχύει για το τέκνο που αποτελεί αντικείμενο αίτησης υιοθεσίας και για το οποίο έχει αρχίσει η διαδικασία υιοθεσίας.

3. Το επίδομα χορηγείται:

- α) αυτοδικαίως, για τα τέκνα που δεν έχουν ακόμη συμπληρώσει την ηλικία των 18 ετών·
- β) κατόπιν αιτιολογημένης αιτήσεως εκ μέρους του ενδιαφερομένου υπαλλήλου, για τα τέκνα ηλικίας 18 έως 26 ετών που ευρίσκονται στο στάδιο της σχολικής ή επαγγελματικής εκπαίδευσης.

4. Δύναται κατ' εξαίρεση να εξομοιωθεί προς συντηρούμενο τέκνο, κατόπιν ειδικής και αιτιολογημένης αποφάσεως της αρμοδίας για τους διορισμούς αρχής που λαμβάνεται βάσει των αποδεικτικών εγγράφων, κάθε πρόσωπο έναντι του οποίου ο υπάλληλος έχει νομίμους υποχρεώσεις διατροφής και του οποίου η συντήρηση συνεπάγεται γι' αυτόν σημαντική επιβάρυνση.

5. Η καταβολή του επιδόματος παρατείνεται χωρίς κανένα όριο ηλικίας, αν το τέκνο προσβληθεί από βαριά ασθένεια ή αναπηρία που το εμποδίζει να ανταποκριθεί στις ανάγκες του κατά τη διάρκεια της ασθένειας ή της αναπηρίας του. »

15 Το νομικό αυτό πλαίσιο συμπληρώνει η απόφαση του Συμβουλίου, της 15ης Μαρτίου 1976, περί θεσπίσεως των γενικών εκτελεστικών διατάξεων του άρθρου 2, παράγραφος 4, του παραρτήματος VII του Κανονισμού Υπηρεσιακής Καταστάσεως των Υπαλλήλων (εφεξής: γενικές εκτελεστικές διατάξεις). Η ανωτέρω απόφαση, η οποία εκδόθηκε στο πλαίσιο του άρθρου 110, πρώτο εδάφιο, του Κανονισμού Υπηρεσιακής Καταστάσεως, ορίζει στο άρθρο 1 ότι, σύμφωνα με το άρθρο 2, παράγραφος 4, του παραρτήματος, κάθε πρόσωπο μπορεί κατ' εξαίρεση να εξομοιωθεί προς συντηρούμενο τέκνο υπό τις καθοριζόμενες στη συνέχεια προϋποθέσεις.

16 Το άρθρο 3 της αποφάσεως απαριθμεί ορισμένες από τις προϋποθέσεις αυτές:

« Το πρόσωπο, η εξομοίωση του οποίου ζητείται, πρέπει:

— να υπερβαίνει το 60ό έτος της ηλικίας του, αν πρόκειται για άνδρα, και το 55ο, αν πρόκειται για γυναίκα, ή

— να μην υπερβαίνει το 18ο έτος της ηλικίας του ή το 26ο, εφόσον ευρίσκεται σε στάδιο σχολικής ή επαγγελματικής εκπαίδευσης, ή

— να έχει προσβληθεί από ασθένεια ή αναπηρία που το εμποδίζει να ανταποκριθεί στις ανάγκες του. »

Τέλος, το άρθρο 7 της αποφάσεως αυτής διευκρινίζει ότι:

« Η εξομοίωση μπορεί να αναγνωρισθεί όταν:

α) αφενός, πληρούνται οι προβλεπόμενες στα άρθρα 2 έως 4 προϋποθέσεις·

β) αφετέρου, το ύψος της επιβαρύνσεως που συνεπάγεται η συντήρηση (...) υπερβαίνει (...) »

17 Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι το άρθρο 2, παράγραφοι 2 και 3, του παραρτήματος απονέμει δεσμία εξουσία στην αρμόδια για τους διορισμούς αρχή, η οποία οφείλει να χορηγεί το επίδομα συντηρουμένου τέκνου μόλις διαπιστώνει ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις που προβλέπονται από τη διάταξη αυτή (απόφαση του Δικαστηρίου της 18ης Ιανουαρίου 1984, Erdini κατά Συμβουλίου, σκέψη 19, 65/83, Συλλογή 1984, σ. 211). Αντίθετα, το άρθρο 2, παράγραφος 4, του παραρτήματος αφήνει στην ΑΔΑ περιθώρια εκτιμήσεως. Η προσφεύγουσα δέχεται ότι, προς αποφυγή οποιασδήποτε εντελώς διακριτικής, αν όχι αυθαίρετης, εκτιμήσεως, είναι σκόπιμο, στο πλαίσιο των γενικών εκτελεστικών διατάξεων, να καθορίζονται τα κριτήρια εφαρμογής του ανωτέρω άρθρου 2, παράγραφος 4, με τον προσδιορισμό ιδίως του κατωτάτου ορίου, κάτω από το οποίο η επιβάρυνση είναι αρκετά σημαντική, ώστε να δικαιολογεί την εξομοίωση και, συνακόλουθα, τη χορήγηση του επιδόματος για συντηρούμενο τέκνο.

18 Πάντως, κατά την προσφεύγουσα, ο καθορισμός των κριτηρίων αυτών με τις γενικές εκτελεστικές διατάξεις σε καμιά περίπτωση δεν μπορεί να οδηγήσει στον αποκλεισμό της μιας ή της άλλης κατηγορίας προσώπων, επειδή η μηχανική εφαρμογή προκαθορισμένων κανόνων και κριτηρίων αντίκειται προς την ανάγκη εκτιμήσεως των πραγματικών καταστάσεων που είναι ενίοτε περίπλοκες και χαρακτηρίζουν κάθε συγκεκριμένη περίπτωση (απόφαση του Δικαστηρίου της 7ης Ιουνίου 1972, Brandau κατά Συμβουλίου, σκέψεις 13 και 14, 46/71, Rec. 1972, σ. 373). Αναπτύσσοντας τη συλλογιστική αυτή, η προσφεύγουσα φρονεί ότι το άρθρο 3 των γενικών εκτελεστικών διατάξεων πάσχει παρανομία. Συγκεκριμένα, κατ' αυτήν, με την ανωτέρω διάταξη προστίθενται στο άρθρο 2, παράγραφος 4, του παραρτήματος προϋποθέσεις που δεν πρόβλεψε ο κοινοτικός νομοθέτης, γεγονός που συνεπάγεται αυτομάτως τον αποκλεισμό σημαντικού αριθμού προσώπων, τα οποία υπερέβησαν ή δεν συμπλήρωσαν τα προβλεπόμενα όρια ηλικίας. Πρόκειται, μεταξύ άλλων, για τέκνα που υπερέβησαν το 18ο έτος της ηλικίας τους, τα οποία ενδέχεται να συνεπάγονται για τον ενδιαφερόμενο υπάλληλο σημαντική οικονομική επιβάρυνση, οφειλόμενη σε λόγο άσχετο προς τη σχολική ή επαγγελματική εκπαίδευση, την ασθένεια ή την αναπηρία. Τέλος, η προ-

σφεύγουσα υποστηρίζει ότι οι γενικές εκτελεστικές διατάξεις στην πραγματικότητα στερούν από τη διοίκηση το περιθώριο εκτιμήσεως που προέβλεψε ο νομοθέτης και, συνακόλουθα, η προσβαλλόμενη απόφαση περιορίζεται στη μηχανική εφαρμογή προδήλως παράνομης ρύθμισης.

- 19 Το καθού παρατηρεί, πρώτον, ότι, σύμφωνα με το άρθρο 2, παράγραφος 4, του παραρτήματος, η απόφαση περί εξομοιώσεως λαμβάνεται κατ' εξαίρεση, όπως προκύπτει από το κείμενο της διατάξεως του κανονισμού: « (...) κατ' εξαίρεση (...) κατόπιν ειδικής και αιτιολογημένης αποφάσεως (...) βάσει αποδεικτικών εγγράφων (...) σημαντική επιβάρυνση (...) ». Προς διευκρίνιση των πολύ γενικών αυτών εννοιών, τα θεσμικά όργανα καθόρισαν από το 1964 αντικειμενικά κριτήρια, τα οποία οι ΑΔΑ όφειλαν να λαμβάνουν υπόψη κατά την άσκηση της εξουσίας τους εκτιμήσεως. Σύμφωνα με τη διαδικασία αυτή, την οποία επιδοκίμασε το Δικαστήριο (προαναφερθείσα απόφαση της 7ης Ιουνίου 1972 στην υπόθεση Brandau), το Συμβούλιο εξέδωσε τις επίδικες γενικές εκτελεστικές διατάξεις.
- 20 Δεύτερον, το καθού όργανο διευκρινίζει τη θέση του ότι το αίτημα της προσφεύγουσας για εξομοίωση του υιού της δεν μπορούσε να γίνει δεκτό, επειδή το σύστημα του Κανονισμού Υπηρεσιακής Καταστάσεως δεν επιτρέπει την εξομοίωση προς συντηρούμενο τέκνο κατιόντος ενός υπαλλήλου σε περίπτωση κατά την οποία ο κατιών δεν πληροί τις απαιτούμενες προϋποθέσεις για τη χορήγηση του επιδόματος συντηρούμενου τέκνου. Συγκεκριμένα, η εξομοίωση αυτή συνιστά, κατά την άποψη του Συμβουλίου, καταστρατήγηση διαδικασίας, η οποία, κατ' ενάσκηση εξαιρετικής αρμοδιότητας, παρέχει την ευχέρεια παρακάμψεως διατάξεως του Κανονισμού που ισχύει για όλα ανεξαιρέτως τα τέκνα των υπαλλήλων. Εξάλλου, η διοίκηση βεβαιώνει ότι το Συμβούλιο ουδέποτε ικανοποίησε παρόμοιες αιτήσεις εξομοιώσεως, ενώ φρονεί ότι το ίδιο ισχύει και στα λοιπά θεσμικά όργανα.
- 21 Τρίτον, το καθού αντικρούει τα τρία επιχειρήματα επί των οποίων φρονεί ότι εστιάζονται οι επικρίσεις της προσφεύγουσας κατά των γενικών εκτελεστικών διατάξεων. Καταρχάς, η διοίκηση αμφισβητεί τη σημασία που αποδίδει η προσφεύγουσα στην απόφαση της 7ης Ιουνίου 1972 (προαναφερθείσα υπόθεση Brandau, σκέψεις 13 και 14). Στην υπόθεση εκείνη, ο υπάλληλος είχε επικαλεστεί τις συγκεκριμένες γενικές εκτελεστικές διατάξεις ως ανώτατα όρια που υποχρέωναν τη διοίκηση να χορηγήσει το αιτηθέν οικογενειακό επίδομα, χωρίς να της αφήνουν κανένα περιθώριο εκτιμήσεως. Αντίθετα, στην παρούσα δίκη, οι γενικές εκτελεστικές διατάξεις θέτουν μόνο κατώτατα όρια, την εφαρμογή των οποίων αμφισβητεί η προσφεύγουσα υπάλληλος με το αιτιολογικό ότι δεν αφήνουν περιθώριο εκτιμήσεως στη διοίκηση. Εξάλλου, το Συμβούλιο αμφισβητεί ότι οι γενικές εκτελεστικές διατάξεις προσθέτουν νέες προϋπο-

θέσεις, μη προβλεπόμενες από τον Κανονισμό Υπηρεσιακής Καταστάσεως. Το Συμβούλιο ισχυρίζεται ότι οι προϋποθέσεις που αφορούν τα επίδικα σημεία (ηλικία από 18 έως 26 ετών και σχολική ή επαγγελματική εκπαίδευση) υπαγορεύουν πανομοιότυπα κριτήρια με εκείνα που προβλέπει ο κανονισμός για τα συντηρούμενα από τους υπαλλήλους τέκνα. Τέλος, το καθού σημειώνει ότι, μολοντί για την προσφεύγουσα η αναγνώριση κάποιου περιθωρίου εκτιμήσεως δικαιολογείται από λόγους επεικειάς, πουθενά δεν μνημονεύεται κάποιος λόγος επεικειάς. Ο μοναδικός λόγος που επικαλέστηκε η προσφεύγουσα έγκειται στο γεγονός ότι ο υιός της συνεπαγόταν γι' αυτή σημαντική επιβάρυνση. Επίκληση του λόγου αυτού μπορεί να γίνει προς στήριξη αιτήσεως για τη χορήγηση ενισχύσεως, υποβαλλομένης δυνάμει του άρθρου 76 του Κανονισμού, ο λόγος όμως αυτός δεν μπορεί να δικαιολογήσει την άνευ ετέρου εφαρμογή των διατάξεων του κανονισμού εκτός του γράμματός ή του πνεύματός του.

- 22 Το Πρωτοδικείο διαπιστώνει καταρχάς ότι η επιχειρηματολογία των διαδίκων περιστρέφεται ουσιαστικά γύρω από το μοναδικό νομικό ερώτημα, ήτοι μέχρι ποίου βαθμού οι διατάξεις του κανονισμού επιτρέπουν τη χορήγηση σε υπάλληλο επιδόματος για συντηρούμενο τέκνο, όταν πρόκειται για τέκνο το οποίο υπερέβη το 18ο έτος της ηλικίας, δεν ευρίσκεται πλέον σε στάδιο σχολικής ή επαγγελματικής εκπαίδευσής και δεν έχει προσβληθεί από σοβαρή ασθένεια ή αναπηρία που το εμποδίζει να ανταποκριθεί στις ανάγκες του. Με άλλους λόγους, το νομικό ζήτημα από το οποίο εξαρτάται η επίλυση της παρούσας διαφοράς ανάγεται στην ερμηνεία που πρέπει να δοθεί στο άρθρο 2, παράγραφος 4, του παραρτήματος και ειδικότερα στο αν το τέκνο υπαλλήλου εμπίπτει στη διατύπωση «κάθε πρόσωπο», όπως το εννοεί η προσφεύγουσα, ή αν η έκφραση αυτή πρέπει να νοηθεί ως αφορώσα «κάθε άλλο πρόσωπο» πλην του τέκνου του υπαλλήλου, όπως ισχυρίζεται το καθού.
- 23 Πρέπει να υπογραμμιστεί ότι το άρθρο 2, παράγραφος 2, του παραρτήματος δίδει τον ορισμό της εννοίας του συντηρουμένου τέκνου. Πρόκειται για το νόμιμο, φυσικό ή θετό τέκνο του υπαλλήλου ή του/της συζύγου του. Η ύπαρξη του τέκνου αυτού γεννά δικαίωμα λήψεως επιδόματος στον βαθμό που το τέκνο συντηρείται στην πραγματικότητα από τον υπάλληλο, επιπλέον δε πληροί μια από τις απαριθμούμενες στις παραγράφους 3 και 5 του άρθρου 2 προϋποθέσεις, και συγκεκριμένα: α) δεν έχει συμπληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας του, β) έχει ηλικία από 18 έως 26 ετών και βρίσκεται σε στάδιο σχολικής ή επαγγελματικής εκπαίδευσής, γ) έχει προσβληθεί από σοβαρή ασθένεια ή αναπηρία που το εμποδίζει να ανταποκριθεί στις ανάγκες του. Σε κάθε μία από τις τρεις αυτές περιπτώσεις ο κανονισμός απονέμει στην ΑΔΑ δεσμία εξουσία, υπό την έννοια ότι η αρχή αυτή υποχρεούται να χορηγεί το επίδομα συντηρουμένου τέκνου, εφόσον διαπιστώνει ότι συντρέχουν οι σχετικές προϋποθέσεις. Το επίδομα συντηρουμένου τέκνου χορηγείται αυτοδικαίως όταν πρόκειται για τέκνο που δεν συμπλήρωσε το 18ο έτος της ηλικίας του, στις λοιπές δε περιπτώσεις ύστερα από αίτηση του ενδιαφερομένου υπαλλήλου.

- 24 Αντίθετα, το άρθρο 2, παράγραφος 4, του παραρτήματος απονέμει στην ΑΔΑ διακριτική εξουσία να αποφασίζει την εξομοίωση προς συντηρούμενο τέκνο κάθε προσώπου έναντι του οποίου ο προσφεύγων έχει νόμιμες υποχρεώσεις διατροφής και η συντήρηση του οποίου συνεπάγεται γι' αυτόν σημαντική επιβάρυνση. Η ratio της ανωτέρω διατάξεως έγκειται στο να μπορεί η ΑΔΑ να συνδράμει σε εξαιρετικές περιπτώσεις υπαλλήλους που υφίστανται σημαντική επιβάρυνση λόγω νόμιμης υποχρέωσης.
- 25 Η διαφορετική φύση των εξουσιών της ΑΔΑ που προβλέπουν οι παράγραφοι 3 και 5 του άρθρου 2 του παραρτήματος αφενός και η παράγραφος 4 αυτού αφετέρου, καθώς και η γενικότητα της ορολογίας που χρησιμοποιείται στη δεύτερη αυτή διάταξη (« κάθε πρόσωπο ») — σε όλες δε τις γλωσσικές αποδόσεις, με εξαίρεση την ιταλική, απαντάται η αυτή ορολογία — επιτρέπουν να συναχθεί ότι ο κοινοτικός νομοθέτης δεν είχε πρόθεση να αποκλείσει από το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 2, παράγραφος 4, το τέκνο που δεν πληροί τις προϋποθέσεις χορηγήσεως του επιδόματος συντηρουμένου τέκνου, όπως αυτές καθορίζονται στις παραγράφους 3 και 5, αποκλειστικώς και μόνο λόγω της ιδιότητάς του ως « νομίμου, φυσικού ή θετού τέκνου του υπαλλήλου ή του/της συζύγου του », κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 2.
- 26 Εφόσον δεν υπάρχει αντίθετη ένδειξη στον Κανονισμό, δεν συγχωρείται ερμηνεία η οποία, αποκλείοντας τα τέκνα υπαλλήλου από την υπαγωγή τους σε γενικό κανόνα, θα ήταν αντίθετη προς την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως, που απαγορεύει τις διακρίσεις με αποκλειστικό κριτήριο την ιδιότητα κάποιου προσώπου. Ο αποκλεισμός αυτός καθίσταται τοσούτο μάλλον ασυγχώρητος καθόσον ο οικογενειακός δεσμός που συνδέει τον υπάλληλο με το τέκνο του είναι ισχυρότερος από εκείνον που τον συνδέει με άλλα πρόσωπα — όπως τους γονείς, τους πάππους και τους πρώην συζύγους — για τους οποίους τόσο οι γενικές εκτελεστικές διατάξεις του άρθρου 2, παράγραφος 4, του παραρτήματος, που θέσπισαν τα όργανα, όσο και η νομολογία του Δικαστηρίου αναγνώρισαν τη δυνατότητα εκδόσεως υπέρ αυτών αποφάσεως περί εξομοιώσεως (βλ. αποφάσεις του Δικαστηρίου της 7ης Ιουνίου 1972 στην προαναφερθείσα υπόθεση Brandau, της 21ης Νοεμβρίου 1974, Μουλίη κατά Επιτροπής, 6/74, Rec. 1974, σ. 1287, καθώς και τα πραγματικά περιστατικά των διαφορών που οδήγησαν στην έκδοση των αποφάσεων της 19ης Ιανουαρίου 1984 στην προαναφερθείσα υπόθεση Erdini, σκέψη 2, και της 23ης Μαρτίου 1988, Μουρίκη κατά Επιτροπής, σκέψη 2, 248/87, Συλλογή 1988, σ. 1721).
- 27 Η ερμηνεία αυτή δεν θα ήταν δυνατόν να οδηγήσει σε καταστρατήγηση διαδικασίας, όπως υποστηρίζει το καθού. Πράγματι, το επιχείρημα αυτό θα ευσταθούσε σε περίπτωση κατά την οποία το άρθρο 2, παράγραφος 4, του παραρτήματος θα επέτρεπε μόνον την εξομοίωση προς συντηρούμενα τέκνα, υπό τις αυτές προϋποθέσεις — ηλι-

κίας κλπ. — με τις προβλεπόμενες στις παραγράφους 3 και 5 του αυτού άρθρου, τέκνων που όντως συντηρεί ο υπάλληλος και δεν έχουν την ιδιότητα του νομίμου, φυσικού ή θετού τέκνου αυτού ή του/της συζύγου του. Από τη στιγμή, όμως, κατά την οποία τόσο οι γενικές εκτελεστικές διατάξεις που θέσπισαν τα όργανα όσο και η νομολογία του Δικαστηρίου δέχονται, όπως προαναφέρθηκε, ότι απόφαση περί εξομοιώσεως μπορεί να εκδοθεί υπέρ διαφόρων κατηγοριών προσώπων, δεν είναι δυνατόν να γίνει δεκτό ότι το σύστημα του κανονισμού απαγορεύει σε υπάλληλο να ζητήσει την εξομοίωση του τέκνου του προς « συντηρούμενο τέκνο ». Έτσι, πρέπει να θεωρηθεί ότι ο κανονισμός αναφέρεται στη συγκεκριμένη έννοια (άρθρο 2, παράγραφος 2, του παραρτήματος) για να προσδιορίσει τις τρεις περιπτώσεις αυτοδίκαιης αναγνώρισης του οικογενειακού επιδόματος (άρθρο 2, παράγραφοι 3, υπό α και β, και 5). Συνεπώς, η έννοια του συντηρουμένου τέκνου δεν μπορεί να αποτελεί εμπόδιο στην εξομοίωση προς συντηρούμενο τέκνο του ίδιου του τέκνου υπαλλήλου λόγω της μεταξύ των διατάξεων του άρθρου 2, παράγραφοι 2, 3 και 5, αφενός, και του άρθρου 2, παράγραφος 4, αφετέρου, διαφοροποιήσεως.

- 28 Όσον αφορά την ένσταση ελλείψεως νομιμότητας που προέβαλε η προσφεύγουσα σχετικά με τα άρθρα 3 και 7 της αποφάσεως του Συμβουλίου, της 15ης Μαρτίου 1976, περί θεσπίσεως των γενικών εκτελεστικών διατάξεων του άρθρου 2, παράγραφος 4, του παραρτήματος, η ένσταση αυτή πρέπει να εξεταστεί υπό το φως της ερμηνείας του άρθρου του παραρτήματος που δόθηκε ανωτέρω.
- 29 Πρέπει συναφώς να τονιστεί εκ προοιμίου ότι οι γενικές εκτελεστικές διατάξεις που θεσπίστηκαν στο πλαίσιο του άρθρου 110, πρώτο εδάφιο, του Κανονισμού, μπορούν να καθορίζουν κριτήρια ικανά να καθοδηγούν τη διοίκηση κατά την ενάσκηση της διακριτικής εξουσίας της ή να διευκρινίζουν το περιεχόμενο ασαφών διατάξεων του Κανονισμού. Εντούτοις, δεν μπορούν, διευκρινίζοντας σαφή όρο του Κανονισμού, να περιορίζουν το πεδίο εφαρμογής του (βλ., προς την κατεύθυνση αυτή, τις αποφάσεις του Δικαστηρίου της 8ης Ιουλίου 1965, *Willame* κατά Επιτροπής, 110/63, Rec. 1965, σ. 803, και της 7ης Ιουνίου 1972 στην προαναφερθείσα υπόθεση *Brandau*, καθώς και την απόφαση του Πρωτοδικείου της 6ης Ιουνίου 1990, *Γκούβρας-Laycock* κατά Επιτροπής, T-44/89, Συλλογή 1990, σ. II-217).
- 30 Στην προκειμένη περίπτωση, ο όρος « κάθε πρόσωπο » του άρθρου 2, παράγραφος 4, του παραρτήματος είναι σαφής και δεν χρήζει καμίας διευκρίνσεως. Αποσκοπώντας στη διευκρίνιση του όρου αυτού, τα συγκεκριμένα άρθρα των γενικών εκτελεστικών διατάξεων επέβαλαν κατώτατα και ανώτατα όρια ηλικίας, ισχύοντα για τα εξομοιούμενα προς συντηρούμενα τέκνα πρόσωπα. Με τον τρόπο αυτό, οι ανωτέρω γενικές εκτελεστικές διατάξεις απέκλεισαν από το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 2, παρά-

γραφος 4, του παραρτήματος όλα τα πρόσωπα που βρίσκονται μεταξύ των επιβληθέντων ορίων ηλικίας, στερώντας έτσι από την ΑΔΑ τη δυνατότητα να ασκεί την εξουσία της εκτιμήσεως σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση. Επομένως, τα επίμαχα άρθρα των γενικών εκτελεστικών διατάξεων πάσχουν παρανομία και η προβληθείσα από την προσφεύγουσα ένσταση πρέπει να γίνει δεκτή.

- 31 Από το σύνολο των προηγουμένων σκέψεων προκύπτει ότι η προσβαλλόμενη απόφαση, με την οποία απορρίφθηκε η αίτηση της προσφεύγουσας για εξομοίωση του υιού της προς συντηρούμενο τέκνο αποκλειστικώς και μόνο επειδή αυτό δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 2, παράγραφος 4, του παραρτήματος, είναι νομικώς πεπλανημένη και, επομένως, πρέπει να ακυρωθεί.
- 32 Κατά το άρθρο 176 της Συνθήκης ΕΟΚ, στην ΑΔΑ εναπόκειται να λάβει τα μέτρα που συνεπάγεται η εκτέλεση της παρούσας απόφασης, επανεξετάζοντας το αίτημα της προσφεύγουσας υπό το φως της ανωτέρω ερμηνείας του άρθρου 2, παράγραφος 4, του παραρτήματος.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 33 Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, το οποίο ισχύει *mutatis mutandis* και στην ενόπιον του Πρωτοδικείου διαδικασία, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα του αντιδίκου. Επειδή το Συμβούλιο ηττήθηκε, πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (τρίτο τμήμα)

αποφασίζει:

- 1) Ακυρώνει την απόφαση της Γενικής Γραμματείας του Συμβουλίου περί αρνήσεως εξομοιώσεως του υιού της προσφεύγουσας προς συντηρούμενο τέκνο.

2) Καταδικάζει το Συμβούλιο στα δικαστικά έξοδα.

Γεραρής

Vesterdorf

Lenaerts

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 14 Δεκεμβρίου 1990.

Ο Γραμματέας

H. Jung

Ο Πρόεδρος

Χρ. Γεραρής